

د کوچني اختر په مناسبت د کرنې وزیر پیغام

د نېکمرغه کوچني اختر د راسپېدو په مناسبت، دنري توکلو مسلمانانو او په خانګړې توګه د افغانستان شریف ولس ته د زړه له کومې مبارکي وايم او له لوی خدای (ج) خخه غواړم، چې د توکلو عبادتونه په خپل سپېخلي دربار کې قبول او مقبول کړي.

هيله ده، چې د اختر ورځې زموږ د ګرانو هپوادوالو لپاره له خوبسيو ډکې ورځې وي او په یوه ډاډمنه او امنه فضا کې پیل او پای ته ورسېږي.
توکلو هپوادوالو ته له ورورولی، مینې او له خوبسيو ډک اختر غواړم

اختر مو مبارک شه

د کرنې، اوبولګولو او مالداري وزير
ډاکټر انوار الحق احدی

۵

ختیع کې د شفتالو بې ساري حاصل

۷

د چرګ پالتي صعت د ودې په پار هځی:
د هبوده کې د چرګ پالتي خه باندي نهه زره فارمونه فعالیت لري

۹

۳

د کرنې وزیر د ملګرو ملتونو د خورو او کرنې ادارې رئیس سره وکتل

پیداکوي.

د ملګرو ملتونو د خورو او کرنې ادارې رئیس، د کرنې وزیر سره په لیدنه کې د جغرافیا یې نښو یا «جی آی» په هکله هم مفصل مالومات وړاندې کړه او وې په ویل، تر دې دمه یادې نښې، چې په کومو محصولاتو تر سره شوې دی، موثریت لري. هغه دکرنې له وزیر خخه ددې پروژې د ملټر غوبښته وکړه.

په همدي حال کې، ډاکټر انوار الحق احدی د کرنې په بېلاپلېو برخو کې د ملګرو ملتونو د خورو او کرنې ادارې «FAO» له مرستو په منني سره وویل، چې یاده اداره په بېلاپلېو برخو کې د کرنې وزیر سره په همغږي عمل کړي دی. هغه په ټینګار سره وویل، چې د کرنې په برخه کې د «FAO» د فعالیتونو ملټر کوي.

د کرنې، اوبولګولو او مالداري وزير داکټرانوارالحق احدی، د خپل کار په دفتر کې افغانستان لپاره د ملګرو ملتونو د خورو او کرنې ادارې «FAO» راجندرا آريال سره، د کرنې په برخه کې ده ګډو برنامو په هکله خبرې وکړې، چې ددې ادارې له خواړې ملټر کېږي.

په دې لیدنه کې بنګالۍ آريال د کابل په رېڅخور کې د لېنياتو د پروسس فابریکي د رغنیزو چارو د بشپړد په هکله د کرنې وزیر ته جزیيات وړاندې کړه او وې په ویل، چې سرکال به دا فابریکه په پرمختللو ټکنالوژيو سمبال شي. هغه دکرنې وزیر خخه غوبښته وکړه، چې په دې برخه کې دې پاملنې ووشي، ترڅو سرکال دا فابریکه ګتې اخیستې ته وسیارل شي.

د رېڅخور د لېنياتو د پروسس رغنیزې چارې تبرکال د کرنې د پراختیا نړیوال صندوق «IFAD» په مالي ملټر د کرنې وزار او د ملګرو ملتونو د خورو او کرنې ادارې له خوا پیل شي. دا فابریکه په یوه وخت کې ۳۰ زړه ليقېره شبې د پروسس ورتیا لري.

دغه راز راجندرا آريال د اوبولګولو د پروژو په ځانګړې توګه د هرات ولايت د کشك رباط سنگي ولسوالۍ د اوبولګولو د کانال په هکله مالومات وړاندې کړه او وې په ویل، چې د برنامې ادامه

د «حاصل» ټولنیز انجمن په پرانیستې سره په ۵۵ کورنیو مرستې ووېشل شوې

د کرنې، اوبولګولو او مالداري وزارت او د کرنې د پراختیا صندوق ADF، نن د «حاصل ټولنیز انجمن»، په پرانیستې سره پر ۵۵ اړمنو کورنیو مرستې ووېشل. ددې ټولنې په پرانیست غونډه او د مرستو په وېش غونډه کې دکرنې وزارت تخنیکي او مسلکي مرستیال شپرشاہ اميري، دکرنې د پراختیا صندوق رئیس ایمل آرمان او د حاصل ټولنیز انجمن مشري نېیله پوپل ګډون درلود.

شپرشاہ اميري وویل، چې دولت د خورو خونديتوب په برخه کې هلې خلې کوي او په دې برخه کې ځانګړې برنامې لري. بنګالۍ اميري زياته .....

د کونړ په یو شمېر بنوالو د بنوالی توکي ووبشل شول

د کونړ د کرنۍ، اوبولګولو او مالداری ریاست له خواهد دیده ولايت پر یوشمبر بنوالو د بنوالی اپونده توکي و بشل شوي دي. د کونړ د کرنۍ ریاست چارواکي وايسي، چې د دیده ولايت په ۲۳ بنوالو د بنوالی اپوند ۱۰ توکي، چې په کې د دوا شيندنې پمپ، محافظتی جامي، د بساخباري ووه او غټه قیچې، د بساخباري اره، او زینه شامل دي، په دې ولايت کې د عصری بنوالی د تروبيج په موخه پر بنوالو و بشل شوي دي. د دغنو مرستو د و بشن موخه د بنوالو ملاتړ او په دې دې ولايت کې د بنوالی د محصولاتو معیاري کول دي.

۳۷۲ فارم نمونه مرغداری در فاریاب ساخته می شود

آژانس همکاری و توسعه «ACTED» در هم‌اھنگی با ریاست زراعت، آبیاری و مالداری ولايت فاریاب، ۳۷۲ فارم نمونه مرغداری به منظور ایجاد فرصت‌های شغلی برای فامیلهای بی‌بصاعر در ولسوالی‌های قیصار، المار، پشتونکوت، خواجه سبزپوش، شیرین‌تگاب، دولت آباد، اندخوی، کوهستان و شهر میمنه ولايت فاریاب می‌سازد. برای ساخت این فارمهای کوچک مرغداری، شانزده قلم وسیله و مواد ساختمانی مورد نیاز آن توسط عبدالکبیر فرزام ریس اداره زراعت فاریاب، به مستفیدشوندگان توزیع شده است.

کونړ کې د شفتالو حاصلات دېر شوي

د کونړ د کرنۍ، اوبولګولو او مالداری ریاست او همکارو پروژو له خوا په دې ولايت کې د نورو بلابلو مېبوو د بنونو ترڅنګ د شفتالو بنونه هم جوړ شوي، چې یوشمبر یې په راتلونکې کالونو کې په حاصل راخي. د کونړ د کرنۍ ریاست وايسي، چې د دې ولايت په یوززو ۱۰۰ جريبه ځمکه د شفتالو بنونه جوړ شوي دي، چې له دې دلي ۵۵۰ جريبه یې په حاصل راځلي دي او د اتكل له مخې له يادو بنونو به سړکال نړدي زر متریک تینه حاصل راټول شي.

هشت صد نفر در فراه روشن‌های جلوگیری و کنترول ملخ را یاد گرفتند

ریاست زراعت، آبیاری و مالداری ولايت فراه، می گوید که به همکاری سازمان خوارکه و زراعت ملل متحد، FAO، به هشت صد نفر در ولسوالی‌های لاش‌جوین، پشت‌رود، شیب‌کوه، قلعه کاه و انسارده روشن‌های جلوگیری و کنترول ملخ‌های صحرايی را آموزش داده است. هجوم ملخ‌های صحرايی برمزارع، باعث از بين رفتن کشت‌زارها می‌شود و کسانی که روشن‌های مبارزه با این ملخ‌ها را یاد گرفته‌اند، می‌توانند از هجوم این ملخ‌ها جلوگیری کنند.

د بزرگ خبرې

بېوزله کورنيو سره د مرستې په پار یو نسه ګام

د احصائي او معلوماتو ملي اداري راپور وايي، چې د هبود ۴۷ سلنډه وګړي بې زوله د خورو د نشتون له وجې په ناورین حالت کې ژوند کوي. د خورو کموالي په دې مانا دي، چې یاد شمېر خلک، د تغذېي امکانات نه لري او په همدي توګه په کافي اندازه خواړه نه خورې. کله چې په کافي انداز خواړه نه وي، د خورو خوندي توپ او د خورو تنوع، چې په یو هبود کي انسانانو لپاره د تقدېي د وضعیت د بنې کولو نور پراوونه دي، د یاد شمېر خلکو په منځ کې نشته.

د غذايي توکو د تولید د زیاتوالی په موخه پراختيابي برنامې او په ورته وخت کې د نزيوالو بنسټونو په کونښېنو سره په دې برخه کې د کرنۍ وزارت هله خلکي روانې دي. همدا خو ورځي وړاندې دکرنۍ، اوبولګولو او مالداري وزارت او د کرنۍ د پراختيما صندوق ADF، د «حاصل تولنيز انجمن»، په پرانيستي سره پر ۵۵ اړمنو کورنيو مرستې ووبشل. په پام کې دې لاري په راتلونکې کې سلګونو اړمنو کورنيو سره مرستې ووشي. دولت د خورو خوندي توپ په برخه کې هلې خلې کوي او په دې برخه کې خانګړي برنامې لري، خود خورو خوندي توپ او بېوزله کورنيو سره د مرستې په پار زمور مسؤولیت خه دي. دلته یوشمېر عمده اړتیاوو ته کتنه کوو، که چېږي د هبود والو په ژوند کې رعایت شي کولاي شي، چې د هبود والو ترمنځ خورو ته دنه لاس رسی سلنډه تېټه کړي. د ژوندانه اصول او په تغذېي کې صرفه جوېي دي، چې په پرمختنولو هبودانو کې، خلک ورنه ګټه په برخه بنه وضعیت لري او کومې کرنې، چې مورې یادونه کوو کولاي شي، چې د غذايي توکو په زیاتوالی او د تغذېي د وضعیت په بنه کولو کې مرسته وکړي.

په نړۍ کې د خورو بې خایه مصرف او اسراف، زمور له تصوړه په پراخه ستونه بدله شوي ده. جالبه ده پوه شي، چې دا یوازي په افغانستان کي نه ده، بل په نړۍ کې د خورو یو په درېمه برخه په بلابلو لامونو له منځه خي. دا شمېره بنسې، چې په کال کې ۱.۳ میلیارد متریک تنه خوارکې توکي بې خایه مصروفې. د خوارکې توکو بې خایه مصرف د بلابلو مالي سرچینو د بې خایه لګولو لامل کېږي. د چاپېریاں ساتني له نظره کوم خواړه، چې لري خورخول کېږي د خڅلوا په سیمه کي د مтан ګاز تولیدوي. مтан دویم شین کورېزه مخرب ګاز دي، چې د خوارکې توکو د ګاز د تولید هوا بدلون هم دې ګاز د تولید پايله ده. ددي لپاره، چې د خوارکې توکو د کډو کې په برخه ونه لرو، باید په هونسیاري سره توکي پېړو. باید خوارکې توکي ونه توګه وساتو ترڅو ددي اړتیا پیدا نه شي، چې ژبنا توکو پېړلو ته ولاړ شو.

د خوارکې توکو د ساتني او خوندي توپ غوره لاري چارې زده کړو ترڅو دې او ژرژر توکي ونه پېړو. د پېړ د کچې تېټوالی، په بازارنو کې بې پېټه او د تغذېي د کچې د لورولی لامل کېږي. نسه خبره داده، چې د مېهو او یوشمېر عالي تولیدات د پېړ پرڅای، په کور کې د خورو پر لپرسوس تمرکز وکړو ته غورخول وی او هم ازان. که یوازي نسه مېهو وېړل شي، نوري مېهو خڅلوا ونده ونه لرو.

په پايله کې د خورو اښوډل هم کولاي شي، چې د خورو وټبا دېر کې او خوارکې توکي په یچحال کې دا سې خایه پرڅای کړي، چې به اسانۍ سره ولید شي او د پېړ او استفادې نېټه یې په پام کې ونیسي ترڅو د خوساکېدو مخه یې ونسیول شي.

د خورو پاڼه شوي برخه وساتئ او یايسې نورو ته ورکړي. د مېهو پټوکې هم په بنه دوکاروئ. د مېهو داني هم د تخم په توګه وساتئ خوارکې توکي مخلوط کړي ترڅو لابېر خوندور شي او تاخو ووهڅوي، چې خڅلوا ته یې ونه چوړ او په پايله کې یې د یوه وخت له پخلي خڅه بې غمه شي. کولا شي، چې له پاتو موادو خڅه یوه بله خواړه چمتو کړي. دا مهارت، ستابسد لګښتونو کچه تېټوي او ترڅنګ یې کولاي شئ، چې بشپړه خواړه ولري.

د خورو د خونتو اندازه مو اصلاح کړي. په خورول د پېړو کسانو ستونه ۵۵، نو دېر خواړه مه خورئ ترڅو د خوارکې توکو په اسراف کې ونده ونه لري. یوشمېر خوارکې توکي کنګل کېږي، چې عمرېي اورد شي. دا سې بايد ونه شي، چې څه موده وروسته له یچحال خڅه یوشمېر خوارکې توکي خڅلوا ته واچوئ.

کوم تولیدات چې د خرابېدو نېټه یې نړدې وي، مه یې پېږي. یوشمېر کسان که چېږي زمينه ورته برابره وي کولاي شي، چې د خورو له پاتې شونو د «کمپوست» سره جوړه کړي. که تاسو هم دا امکانات لري، ترسره یې کړي.

د غرمي دودي، موله خان سره راوري، دا چاره په خانګړي توګه د ژمي په لنډو ورڅو کې، چې په غرمه کې دې دودي ته اړتیا نه پیدا کړي او دغه راځ خواړه هم نه خرابېري، دېره مرسته کوي. نسه خبره داده، چې د غرمې دودي له کوره راوري هم د خورو د اسراف مخه نېسي او هم د غرمې د دودي پېښې مو درته بچت کېږي.

له دې تولو سره، د خورو په خوپلو کې قناعت او بې وزله کورنيو سره مرستې او سخاوت د خورو د اسراف د کچې په تېټولو کې انساني مسؤولتونه دي. بې وزله سره دوستي او نړدې والي نه یوازي دا چې تاسو ته زيان نه رسوي، ترڅنګ یې ستاسو د عظمت لامل هم کېږي.

د «حاصل» ټولنیز انجمن په پرانیستې سره په ۵۵ کورنیو مرستې ووېشل شوې

هغه زیاته کړه چې بزگران، بنوال او مالدارانو سره د مرستې ترڅنګ یاد صندوق د بورسيې په برخه کې هم د کرنې زده کړیا لانو سره مرسته کوي تر خو خپلو لوړو زده کړو ته ادامه ورکړي.

ښاغلی آمان وویل: «په پام کې د چې خپلو چارو ته پراختیا ورکړو، امنو ته د مرستې کجه تر درې زړه ورسوو او په ولايتوںو کې نور ډېر بزگران له خپلو پورونو برخمن کړو.»

په همدي حال کې د حاصل ټولنیز انجمن مشري نبیله پوپل وايي، چې دا ټولنه اړمنو سره د مرستې په موخه جوړه شوې ده. د ويړار خای ده، چې بزگرانو سره مرستي کوو، زموږ کار په عدالت ولاړه ده، د مسوولیت منلو حس ددې لامل شوی

دي، چې دا ټولنه جوړه کړو او له دي لاري وکولۍ شوې چې خپلو بہوادولو سره مرستې وکړو. دا ټولنه ددې کار د پلي کېدو مسوول دی.»

د برنامې په پاي کې خانګړې کارتونه چې په کې د مرستې کجه درج شوې ده په اړمنو ووېشل شول.

کارت لرونکي کولۍ شي، چې له تاکل شوې په

پلورنځيو خڅه خپل د مرستې کڅوپي تر لاسه کړي.

په دغو مرستو کې یو بوجۍ اوړه، یوه بوجۍ وريجه او یو قطي غوري شامل دي.

تاکل شوې، چې په راتلونکو ورخو کې د بلخ، ننګرهار، کندھار او هرات په ولايتوںو کې په یو شمېر اړمنو کورنیو د مرستې کڅوپي ووېشل شي.

کړه: «خیر رسول او د ببوزلو لاس نیوی عبادت دی، په پام کې ده چې په پنځو زونونو کې ۲۱۵ کورنې له دغو مرستو برخمن شي، چې په کابل کې یې د پرانیستې شاهدېو.»

د مرستو د دغو کڅوپو پیسې د کرنې د پراختیا صندوق خڅه د پور اخیستونکو د کې او جريمو له لاري تامینېږي.

په دې برنامه کې د حاصل ټولنیز انجمن مشري نبیله پوپل وویل: «دا پیسې له هغه کسانو راتول شوې چې د کرنې پراختیا صندوق خڅه یې پور اخیستي دي. دا لړې مرستې تاسو درنې کورنې ته تقدير، و که خه هم بسنې نه کوي قبول یې کړي، په راتلونکې کې هم انشاء الله اړمنو سره مرستي کوو.» په همدي حال کې د کرنې پراختیا صندوق ریس داکتر ایمل آرمان وايي، چې د دوو کلونو په ترڅ کې د نړیوالو همکارو بنسټونو له خوا له دې صندوق سره خه باندي ۱۳ ميليارد افغانۍ مرستې شوې دي، چې خه باندي ۱۰ ميليارد یې په بزگرانو وېشل شوې دي. هغه ووپل چې له دغو پورونو خه باندي ۵۳ زړه بزگران برخمن شوې دي او په همدي توګه د دغو پورونو له ډلې ۹ ميليارد یې تردي دمه بېرته راتول او پر نورو بزگرانو وېشل شوې دي.

شده است تا علاقهمندی من به افزایش سطح کشت این محصول بیشتر شود.» رضا دهقان بیست هكتار زمین را به دو روش ګل خانه‌ای و فضای باز توت زمینی کشت کرده و زمینه کار را برای ۳۰ دهقان که اکثر آنان بانوان می‌باشد مساعد ساخته است.

آقای دهقان یکی از بزرگ‌ترین فارم‌های توت زمینی را در سطح کشور دارد که درصد توت زمینی هرات از این فارم به دست می‌آید.

اقای دهقان می‌گوید که محصولاتش را علاوه بر هرات به ولایت‌های نیمروز، غزنی، فراه، قندھار و بادغیس نیز په فروش می‌رساند و در این ولایات نیز علاقهمندی به کشت این محصول افزایش یافته است.

بشیراحمد احمدی سپرپست ریاست زراعت هرات، می‌گوید که با افزایش ساحات تحت کشت، بیشینی می‌شود

مریم که در یکی از فارم‌های توت زمینی ولسوالی انجیل کار می‌کند، می‌گوید: «ما ده خانم در این ګل خانه مصروف برداشت و بسته‌بندی هستیم، این کار باعث شده تا

وضعیت زنده ګی ما بهتر شود.»

زرغونه یکی دیگر از زنان زراعت‌پیشه می‌گوید: «توت زمینی کشت پردرآمدی است من در پهلوی کار، آموزش‌های کشت و پرورش این محصول را نیز فرا گرفتم و تصمیم دارم تا در صورت بهتر شدن وضعیت مالی ام یک فارم توت زمینی برای خودم احداث کنم.»

توت زمینی منبع خوب ویتامین سی بوده و از جمله میوه‌های با ارزش است که از چندین سال بدین طرف کشت آن در ولایت هرات ترویج یافته و ساحات تحت کشت آن بیشتر شده است.

ریاست زراعت، آبیاری و مالداری ولایت

هرات، می‌گوید که به علت مساعد بودن آب و هوا و علاقهمندی دهقانان، کشت توت زمینی در این ولایت رونق پیدا کرده و ساحات تحت کشت آن به بیش از صد هكتار رسیده است.

بشیراحمد احمدی سپرپست ریاست

زارعات تحت کشت، بیشینی می‌شود که میزان حاصلات توت زمینی در این ولایت امسال به بیش از ۱۵۰ متریک تن برسد.

احمدی می‌گوید کشت توت زمینی به دو روش ګل خانه‌ای و فضای باز صورت

می‌گیرد و با توجه به مزیدهای کشت این محصول، بیشتر دهقانان این محصول را به صورت ګل خانه‌ای کشت می‌کنند. هرات با داشتن آب و هوای مناسب، بزرگ‌ترین فارم‌های توت زمینی را در سطح کشور دارد.

در حال حاضر قیمت فی کیلو توت زمینی در بازار هرات بین ۱۰۰ الی ۱۲۰ افغانی می‌باشد.

رضا دهقان، مسؤول فارم توت زمینی «پالیز سبز» در هرات، می‌گوید: «تولیدات ما سالانه روبه افزایش است و این باعث

امضای تفاهم‌نامه‌ای میان وزارت زراعت و کمیته هالند برای کمک به مالداران آسیب‌پذیر

این هزینه ناچیز است، اما تاثیرات مثبتی بر وضعیت مالداران بهجا خواهد گذاشت.

انوارالحق احدی همچنین ابرازداشت که وزارت زراعت در تلاش است تا برنامه گستردگه‌تری برای بهبود وضعیت مالداری

در کشور راهاندازی کند. او گفت که در باره مالداری کار جربان دارد و برای تمویل آن نیز با بانک انکشاف آسیایی تفاهم شده است.

در همین حال، حبیب‌الرحمان ریس کمیته انسجام امور کوچی‌ها، با ابراز خرسندي از

اقدام وزارت زراعت و کمیته هالند برای کمک به مالداران آسیب‌پذیر به ویژه کوچی‌های مالدار، گفت که کوچی‌ها از آسیب‌پذیرترین

قشر اند. او افزود که وزیر زراعت در باره وضعیت و شرایط کوچی‌ها معلومات و اطلاعات لازم دارد و از همین‌رو، وی انتظار دارد

تا خدمات برای کوچی‌ها بهبود یابد.

همچنین داکتر ریموند بریسکو ریس اجرایی

وزارت زراعت، آبیاری و مالداری و کمیته هالند، تفاهم‌نامه‌ای را به منظور کمک به مالداران آسیب‌پذیر به امضای رساندند. این تفاهم‌نامه

امروز توسط داکتر انوارالحق احدی وزیر زراعت، آبیاری و مالداری و داکتر ریموند بریسکو ریس اجرایی کمیته هالند، داکتر انوارالحق احدی، می‌گوید که براساس

این تفاهم‌نامه به ارزش ۱۵۴ میلیون افغانی به مالداران آسیب‌پذیر به ویژه به مالداران کوچی که در نتیجه شیوع ویروس کرونا متضرر شده‌اند، از طریق پروژه کلپ کمک می‌شود.

آقای احدی افزود که این مبلغ توسط صندوق بین‌المللی توسعه زراعت یا IFAD تمویل می‌گردد. به گفته‌ی وزیر زراعت، از طریق این

کمک یک‌هزار متریک تن خوارکه حیوانی به مالداران آسیب‌پذیر در مناطق کشور توزیع و پانزده کلینیک جدید حیوانی ساخته می‌شود.

وزیر زراعت، آبیاری و مالداری گفت که هرچند

شیوع ویروس کرونا، بر تمام صنایع و کارها تاثیر گذاشته اما مالداران و خانواده‌های فقیر را در مناطق دور افتاده، بیشتر آسیب‌پذیر ساخته است. برده می‌شود. آقای بریسکو گفت که

عبدالواسع خانزاده
خبریال

د چرگ پالنی صنعت د ودی په پار هخې: د هبوداد په کچه د چرگ پالنی خه باندې نهه زره فارمونه فعالیت لري

په ټولنه کې د چرگانو صنعت د پام وړ اهمیت لري. د چرگانو له هګیو او غونبې جوړ خواره په ټوله نړۍ کې خورا مشهور او پېژندل شوي دي، چې ډپر په اسانی سره پیدا کړي او هر خوک یې له خوراک او پڅېدو سره په ټولنه کې د چرگانو صنعت د پام وړ اهمیت لري. د چرگانو هګي او غونبې دول ډول ټولو ویتمانونه هم لري. په ډی وروستیو ټلونو کې د هبوداد په کچه د کرنې، ابولگللو او مالداري وزارت په ادانه کې د خصوصي سکتور په مرسته د غونبینو چرگانو لوی او د غونبې دول ډول ټولو ویتمانونه هم لري. د چرگانو صنعت د مالداري سکتور ټولو ویمه برخه ده، او د غونبینو چرگانو پالنے د خوړو په چمتو ټلونو کې مهمه ونده لري او د نړۍ په اقتصاد او په ځانګړې توګه په افغانستان کې ځانګړې اهمیت لري. د انسانانو د مصرف لپاره د چرگانو محصولاتو او غونبې کارول د انسانی ټکلور او تمدن په رنما کې ورڅه تر بلې پراختیا کړي ده، او د خوړو په چمتو ټلونو نه یواخې نن ورڅه بلکې د تاریخ په اوږدو کې د نړۍ د اقتصادی او ټولنیزو فعالیتونو په سر کې خای لري، نوځکه د چرگانو د غونبې د خوړو په پریمان استعمال سره د ډپر خوراکې توکو لپاره د نړۍ زیات پام ځانته اړولی ده، چې په اوښ وخت کې د عایداتو او کارمندنې سرچینې په توګه کلینیکونه یې هم جوړي کړي دي.

د سیمرغ د چرگانو پالنی شرکت د وطنی تولیداتو د ودی او خانه بسیاری په موخه په ۱۳۹۳ یم کال کې د غونبینو چرگانو فارمونو افغان کورنۍ د فارمونو د پراخولو له پاره پوره اقتصادي وړتیا او مهارت نه لري. د افغانستان حکومت د نړیوالو سازمانونو په مرسته له دغه ډپر او غافانانو شغل کرنې او مالداري ده. د چرگانو سره فارمونه په ځانګړې توګه د بنخو له پاره د عاید ترلاسه کولو مناسبه لاره ده. خو افغان کورنۍ د فارمونو د پراخولو له پاره پوره ته په کوردننه باوري او هر اړخیزې چوپړتیاوې وړاندې کړي.

د سیمرغ شرکت ریسنس ننگیالی هاشمي وايسي، یاد شرکت د غونبینو چرگانو ۱۲ روزنيز فارمونه لري او ۳۰۰ نورو فارمونو سره د درملو اخستلو، د داني برابرولو، د وسایلو چمتو ټلونو او د لایپاپوتیا په موخه په نېټ او نابېټ دول ټونونه لري او ددې ترڅنګ په یاد شرکت کې ۱۵ تنه په مستقيم او دوه زره تنه په غيري مستقيم ډول په دندو بوخت دي. د سیمرغ د چرگانو پالنی شرکت په نننې عصرکې د نوې او عصری وسایلو په درلودلو سره یو مجھز شرکت دي.

بناغلي ننگیالی هاشمي وویل، چې یاد شرکت په یوه دوره کې، چې ۴۰ ورځې په برکې نبې ۲۵۰ زره کیلوګرامه د چرگانو غونبې د تولید وړتیا لري او موره هڅه کوو چې د یاد شرکت خانګې نورو ولايتوونه هم وغڅوو. بناغلي هاشمي زیاته کړه: «دمګړي مو په غزنې ولايت کې د سیمرغ د شرکت خانګه پرانستې ده او هلته مو د غونبینو چرگانو شپر روزنيز فارمونه جوړکړي، چې په یوه دوره کې ۸۰ زره چرگان بazaar ته وړاندې کړي کچه څه باندې ۲۶۰ زره متريک تنو ته رسپري. په افغانستان کې د چرگانو روزني فارمونه چرگان بazaar ته وړاندې کړي».

سیمرغ د چرگانو شرکت اجرایوي ریسنس ایوب ځواک وايسي، یاد شرکت د خان بسیاری، معیاري تولید، له وارداتو سره د رقابت او د بنې کیفیت په موخه د چرگانو د حلالولخونه جوړه کړي ده او د ورځې نړۍ دوه زره کیلو ګرامه د چرگانو غونبې پروسس او بسته بندې کړي او ده ۲۵۰ زره کیلو د چرگانو غونبې تولیدوي.

د چرگ پالنی په سکتور کې افغانستان خان بسیاری ته نبردي شوي ده او د هبوداد په کچه اوسمهال د چرگانو غونبې د تولید کلنی کچه څه باندې ۲۶۰ زره متريک تنو ته رسپري. په افغانستان کې د چرگانو روزني فارمونه چرگان بزار ته وړاندې کړي د کارمندنې، اقتصادي پیاوړتیا، خان بسیاری او د اقتصادی ودی او پرمختیا لامل کېږي. په هبوداد کې د چرگانو پالنی له لویو فارمونو خخه یو هم د سیمرغ شرکت ده، چې په یوه ۴۰ ورځې دوره کې ۲۵۰ زره کیلو د چرگانو غونبې تولیدوي.

په دوو ولايتوو کې خه باندې دوه زره متره د فارمونو د احاطې دېوال جوړې

د کرنې، ابولگللو او مالداري وزارت، دېوال د جوړولو چارې د کرنې وزارت د طبیعې سرچينو لوی ریاست لخوا د چاپېریال ساتني ملي ادارې، د پلان له مخې ۱۴۰۰ ام کال بساړوالي او د سيمه ييزو اړګانونو ادارې په ترڅ کې په لوګر ولايت کې د چوبک فارم د احاطې دېوال او احاطې د چوبک فارم د احاطې دېوال او خوندېتوب، فارم ته د غیر مسولو کسانو زره او ۲۰ متره د احاطې دېوالونه د ورتلوم مخنوی، او په فارم کې د وسایلو جوړې. د یادو فارمونو د احاطې او ماشینونو ساتل دي.

۶۸۶ دهقان چګونګي کنترول امراض نباتي را در دایکندي آموزش دیدند

رياست زراعت، آبياري و مالداري ولسواليهای کيتي، خدير، اشتلي، دايکندي ۶۸۶ تن دهقان را به ګونه پاتو، ميرامور و شهرستان ولايت دايکندي عملی کنترول همه جانيه آفات و به هدف کنترول آفات و امراض و بلند امراض نباتي (IPM) و کنترول کيمياوي بردن ظرفیت دهقانان برگزار شده بود. همچنان پس از ختم اين آموزش ها ۳۶ هزار دهقان شرکت ده، چې په یوه آموزش داده همچمه ساز و کرم تخم خوار سېب اين آموزش ها از طریق مدیریت حفاظه شیپیشک نباتي، مورخیمه ساز، مور بیاتات این ریاست برای دهقانان پتدار و سایر امراض نباتي دوا پاشی شد.

نگاهی به فعالیت‌های اتحادیه لبنيات گذرگاه کابل

پروسس ۴,۱ میلیون لیتر شیر از سوی اتحادیه لبنيات گذرگاه کابل

گلام رضا^ی
رئیس اتحادیه لبنيات گذرگاه کابل

مصارف فامیل شان را تامین کنند و سال گذشته تا سطح ۱,۴ میلیون لیتر شیر پروسس کردیم».

ریس اتحادیه لبنيات گذرگاه می‌گوید: «فعلاً اتحادیه لبنيات گذرگاه به گونه‌ی مستقل فعالیت می‌کند، که روزانه ۵ هزار لیتر شیر را از ولایت میدان وردک و لوگر جمع‌آوری می‌کنیم که در ولایت لوگر ده نماینده‌گی جمع‌آوری شیر داریم و هم‌چنان در ولایت میدان وردک پنج مرکز جمع‌آوری شیر داریم، شیر از مالداران به اساس فیضی شحم خریداری می‌کنیم و پول آن را هفته‌وار برای مالداران پرداخت می‌کنیم تا آنها از این طریق درامد دوامدار داشته باشند».

وی در ادامه سخنرانی علاوه نمود: «ما به علاوه تولید مسکه، پنیر، دوغ، شیر پاستوریزه، ماست پاستوریزه، قیماق و چکه، فعالیت‌های دیگر را نیز مانند الفاح مصنوعی، صحت حیوانی، تهیه خوراک متراکم از دانه‌های مختلف و هم‌چنان پروگرام آموزشی مالداران را در چوکات اتحادیه ایجاد نمودیم، تا خانم‌ها و آقایان عضو اتحادیه سطح آگاهی شان بالا بروند».

به باور وی، در شرایط کنونی خصوصاً در کابل، مواد وارداتی مملو از مواد کیمیاگری است، و موثریت آن به انسان نسبت به تولیدات بومی کم است، ایجاد این‌گونه

می‌نمایند و به کابل انتقال می‌دهند، شیر جمع‌آوری کردیم، پس از ایجاد شرکت لبنيات گذرگاه، سازمان خوراکه و زراعت پول آن را هفته‌وار برای مالداران پرداخت ای که مدت پرورش اش به پایان رسیده بود، احمدیزی علاوه می‌کند، ما در سال ۲۰۰۶ به هم کاری سازمان خوراک و تصمیم گرفتند تا سپریستی این کار را به عهده خود اتحادیه‌ها بگذارند و پس از آن خود اتحادیه کار آن را پیشبرد». آبیاری و مالداری از ولایت‌های میدان وردک و لوگر هفت کوپراتیف در کابل دور مشکلات هم‌چون عدم موافقت مالداران به خاطر فروختن شیر مواجه بودیم، به باور آن‌ها شیر فروختن را ننگ می‌پنداشتند، و از در روز اول از پنج قریه ولایت لوگر شیر جمع‌آوری کردیم، با خاطر این‌که مردم این رو به مشکلات روبرو بودیم، خوشبختانه توائیتیم قناعت آنها را حاصل نماییم و حالا مالداران از این کار می‌توانند به ساده‌گی در روز اول ۲۰۰۴ وزارت زراعت از طریق سازمان خوراکه و زراعت ملل متحد (FAO) برنامه‌ی جمع‌آوری شیر را از ولایت لوگر آغاز کرد، آنها برای مالداران ابلاغ کردند، که شیر را از مالداران به قیمت مناسب خریداری

اتحادیه لبنيات گذرگاه کابل از سابقه‌دار ترین مراکز پروسس شیر در کشور می‌باشد که در این گزارش از چندوچون فعالیت‌های تازه آن می‌نویسیم.

غلام ذکریا احمدزی ریس اتحادیه لبنيات گذرگاه شخص آبدیده و متین است که از آغاز کار فعالیت‌های این فایریکه و دستاوردهای آن می‌گوید.

«از سابق مصروف مالداری و زراعت بودیم، به شکل ابتدایی پرورش گاو می‌کردیم، دهقانی هم بخشی از کار ما بود، اکثرا برای تامین مصارف غذایی خانواده خود گندم کشت می‌کردیم، در اول بهار وقتی گندم می‌کاشتیم منتظر، می‌ماندیم تا در فصل خزان رفع حاصل کنیم و قسمت

ناچیزی از آن را می‌فروختیم و کمی را برای معیشت خانواده خود نگه می‌داشتم، کشت و برداشت گندم وقتی و کم می‌کنند».

درآمد بود، زندگی بخور نمیری داشتمیم» او می‌گوید: «در کنار زراعت؛ مالداری هم می‌کردیم، در آن زمان شیر و روغن آن را فقط در خانه به مصرف می‌رساندیم، و گاهی هم مقداری از شیر یا ماست فاسد می‌شد؛ چون در آن زمان مرکز جمع‌آوری شیر و امکانات وجود نداشت، تا این‌که در

سال ۲۰۰۴ وزارت زراعت از طریق سازمان خوراکه و زراعت ملل متحد (FAO) برنامه‌ی جمع‌آوری شیر را از ولایت لوگر آغاز کرد، آنها برای مالداران ابلاغ کردند، که شیر را از مالداران به قیمت مناسب خریداری

کارش از خرید و فروش ده کیلو شیر شروع کرد و به شش صد کیلو رساند

می‌کند تا کارش را بیشتر رونق دهد و برای رسیدن به این هدف، خواستار همکاری شرکت‌ها و نهادهای حکومتی از فروش این مواد لبی روزانه سه‌هزار است.

سرشار از دانش، تجربه و پشتکار به نظر می‌رسد و تا مقطع ماستری در رشته زراعت درس خوانده است.

کارش را از خرید و فروش ده کیلوگرام شیر شروع کرد و حالا روزانه شش صد کیلوگرام شیر خرید و فروش دارد.

رحمت‌الله برای، از رشته زراعت لیسانس دارد و از پوئنتون در هند مدرک ماستری گرفته است. او حالا مصروف خرید و فروش شیر است. آقای برای می‌گوید: «خرید و فروش شیر را از سال ۱۳۸۶ شروع کردم

و در روز اول ده کیلوگرام را خرید و فروش می‌کرد. حالا در یک شبانه روز شش صد کیلوگرام شیر خرید و فروش می‌کنم. کارم نفر مسؤول جمع‌آوری محصولات لبی از این نمایندگی‌ها به تعداد شش نفر باشند.

رحمت‌الله برای، شیر را از مالداران نمایندگی‌های فروش محصولات آقای برای در کابل، در کابل، در مناطقی در سه راهی علالدین، دهدانا، گل‌باغ، کارتنه‌سخی قرار به دسترس مقاضیان قرار می‌دهد. او

محمد سادقی
گزارش‌گر

حاصلات زردک نزدیک به ۱۵۴ هزار تن رسید

داده می‌شود. میزان فشرده‌گی خاک بر رشد و طول ریشه موثر است. فشرده‌گی خیلی کم یا خیلی زیاد برای رشد ریشه مضر است. در خاک‌های بسیار فشرده شده ریشه به صورت مخروطی و در عوض در خاک‌های نرم نازک و بلند می‌شود.

نحوه و زمان برداشت زردک زمان مناسب برای جمع‌آوری حاصلات زردک وقتی می‌باشد که خاک سطحی مزرعه نسبتاً خشک و طبقه پایین‌تر آن در اطراف ریشه‌های گوشتی زردک رطوبت داشته باشد.

خواص درمانی و دارویی زردک زردک برای درمان سرفه مزمن، سینه پهلو و وجود خلط سینه و درد آن مفید است. زردک برای درمان کم‌خونی بسیار مؤثر بوده و در درمان بیماری‌های زیبادی کمک‌کننده است. زردک سرشار از بتاکاروتین است که در بدن تبدیل به ویتامین A می‌شود و برای سلامت پوست تأثیر فوق العاده‌ای دارد.

زردک‌ها منبع خوبی از پتاسیم محسوب شده که می‌توانند سطح سدیم را در بدن کنترول کرده و در نتیجه به کاهش سطح فشارخون بالا در بدن کمک مؤثری کنند.

طریقه مصرف درست کردن مربا زردک: ابتدا زردک را به صورت ریز خرد کرده و بگذارید پیزد سپس به آن عسل اضافه کنید. تابه خوبی بجوشد و غلظت پیدا کند.

صرف مداوم این گیاه به صورت بُخارپز و پخته مشکلی ایجاد نخواهد

کرد. زیرا زردک مزاج گرم و تری دارد.

زاستان‌های سرد می‌باشند کشت آن بلاعده بعد از بندان‌های شدید بهاری صورت می‌گیرد. در مناطق و نواحی گرم که دارای زمستان‌های معتدل و خنک می‌باشند کشت در خزان و در زمستان انجام می‌شود.

تخم‌پاشی زردک زردک را به صورت خطی یا ریزی کشت می‌کنند و همچنین به صورت دست‌پاش نیز در سطح کم کشت می‌شود و از آنجایی که تخم زردک ریز است برای آنکه در هنگام پاشیدن تنک پاشیده شود، لازم است مقدار تخم لازم را با سه برابر خاک نرم و خشک مخلوط و سپس آن را دست‌پاش نمایید.

نیاز خاکی تخم زردک زردک در انواع زیبادی از خاک‌ها به خوبی رشد می‌کند و ترجیحاً به خاکی با زهکشی خوب و PH خنثی نیاز دارد، خاک‌های لوم شنی یا خاک‌های آلی فاقد کلخ یا سنگ، برای تولید ریشه‌های صاف و راست ترجیح

زردک نوعی گیاه خوش‌مزه از گیاهان ریشه‌ای است که حدود هزاران سال در سراسر جهان کشت شده و مردم از آن لذت می‌برند. زردک دارای ریشه‌های بلند و خامه‌ای رنگ و دارای طعمی کمی شیرین و البته مغذی است. طعم منحصر به فرد به غذاهای شما می‌بخشد. زردک فوق العاده مغذی است و با بسیاری از مزایای سلامتی همراه است.

ارزش غذایی زردک زردک بهدلیل دارا بودن تعدادی از مواد مغذی و ویتامین‌ها، یک سبزی بسیار متنوع و دارای طیف گسترده‌ای از فواید سلامتی است. این ماده حاوی مواد معدنی مانند فسفر، پتاسیم، منیزیم، منگنز، روی و آهن است. زردک سرشار از فولات است و همچنین دارای ویتامین‌هایی مانند ویتامین E، C، B، K است که برای سلامتی ما بسیار مفید می‌باشد.

زمان کاشت زردک ریشه زردک نسبت به سرما و خنکی

براساس آمار و ارقام ریاست احصاییه و معلومات وزارت زراعت، آبیاری و مالداری، در سال ۱۳۹۹ خوشیدی نزدیک به ۱۵۴ هزار متریک‌تن زردک در سراسر کشور تولید گردیده است.

این ارقام نشان می‌دهد که ساحه تحت کشت زردک در سال گذشته به ۴۵۶ هزار و ۴۵۶ هکتار زمین در سطح کشور می‌رسید.

زردک در ۲۸ ولایت حاصل و رشد مناسب دارد. در رده‌بندی ریاست احصاییه و معلومات وزارت زراعت، آبیاری و مالداری، بلخ با برداشت ۲۹ هزار و ۷۷۲ متریک‌تن حاصل، عمده‌ترین تولیدکننده زردک در کشور است.

کندهار با برداشت ۱۵ هزار و ۹۰۰ متریک‌تن حاصل جایگاه سوم و کندز با برداشت ۱۴ هزار و ۴۰۰ تون حاصل جایگاه چهارم را در تولید زردک به خود اختصاص داده‌اند.

از این لحاظ عمده ترین تولید کننده گان زردک قرار گرفته‌اند. آب هوای مناسب بارندگی ها به موقع و حمایت وزارت زراعت، از زمین داران از دلایل عمده پیش‌تازی این ولایت‌ها در تولید بیشتر مقدار زردک در کشور است.

هم‌مند، فراه، سرپل، هرات، بدخشنان، فاریاب و میدان وردک نیز از جمله ولایت‌هایی اند که بستر مناسب برای کشت و تولید زردک دارند.

زردک سبزی خوش‌مزه و با خواص زیاد است که معمولاً در تمام جهان کشت می‌شود. زردک نیروده‌نده و اشتله‌آور، ادرارآور و فعال کننده روده‌ها، پاک‌سازی کننده دستگاه گوارش و خارج کننده سنگ کلیه، قاعده‌آور و شیرافز، تقویت کننده عمومی بدن و تنظیم کننده عادت ماهیانه، خارج کننده گازهای معده و روده است.

فرهنگ بولانی خوری و بازار گرم فروش گندنه و کچالو در ماه رمضان

کشاورزی و شجاع الحق نوری
گزارش‌گر

سبزی‌های دیگر بیشتر می‌باشد، مردم حد اوسط روزانه ۲۰ تا ۳۰ سیر کچالو از من خرید می‌کنند، بعضی روزها بیشتر از این هم می‌شود، در رمضان باوجودی خوارکه مردم کم می‌شود، با آنهم بازار فروش کچالو خوب است. بیشترین استفاده آن در تهیه بولانی می‌باشد. باوجودی که در روزه‌خوری می‌باشد. باوجودی که در روزه‌خوری هم فروشات کچالو بیشتر داریم، رمضان نیز نسبت به دیگر محصولات فروش بیشتر است.

همین گونه سال گذشته از تمام مزارع افغانستان حدود ۸۵۵ هزار و ۳۹۵ متریک‌تن کچالو برداشت شده است. بیشترین مزارع کچالو در ولایت‌های بامیان، میدان وردک، لوگر، غور، هرات، فراه، بغلان، بلخ، فاریاب، جوزجان، ننگرهار و کندز قرار دارد. زمین‌های تحت کشت کچالو در سال گذشته به ۵۳ هزار و ۶۷۴ هکتار زمین رسیده بود. هم‌اکنون یک سیر کچالو در بازار کابل از ۱۵۰ تا ۲۰۰ افغانی خرید و فروش می‌شود. وزارت رزاعت هزاران سرخانه کچالو در ولایت‌های مختلف ساخته تا دهقانان بتوانند از آن استفاده کرده و در قیمت آن تعییرات باید و نرخ بازار هم کنترول شود.

می‌کنیم، اما در ماه مبارک رمضان، نظر به فرنگی که داریم، اعضای فامیل علاقه دارند هفته سه تا چهار مرتبه در هنگام افطاری بولانی استفاده کنند. اگر بولانی نباشد، اعضای فامیل می‌پرسند که چرا بولانی نیست؟ مجبوریم که هفته چند مرتبه به خانه بولانی بخوریم. گندنه یکی از سبزی‌هایی است که در تهیه بولانی از آن استفاده می‌شود، از همین خاطر این گندنه را خریدیم.

آمار ریاست احصاییه و معلومات وزارت رزاعت آبیاری و مالداری نشان می‌دهد که سال گذشته به صورت تخمینی بیش از ۵۰ هزار متریک‌تن گندنه در سراسر کشور حاصل گرفته شده است. گندنه از جمله محصولات داخلی است که بیشترین مزارع آن در ولایت‌های بلخ، کندز، هرات، لغمان، هلمند، کندهار، پکتیا، میدان وردک، لوگر، پروان، بامیان و غور وجود دارد. به طور کلی سال گذشته ۷۷۷ هکتار زمین در کشور گندنه کشت شده بود.

همین گونه بازار کچالو با توجه به دیگر محصولات گرمتر می‌باشد. محمداحسان مردی از غرفه‌داران بازار تهیه مسکن که مصروف فروش کچالو می‌باشد، می‌گوید: «صرف کچالو نسبت به دهه میانی حالت کار دارد، مبجوریم به خاطر تهیه روزی حلال رحمت بکشیم».

در همین حال، مشتاق احمد یک تن از مشتریانی بود که از گلنیز پنج دسته گندنه خریداری کرد. او می‌گوید: «در وقت‌های دیگر چند هفته بعد یکبار بولانی تهیه شد است و بازار گرم سرای شمالی کابل. دهه‌ها تن از شهروندان مصروف خرید و کراچی‌داران هم سرگرم فروش ترکاری‌های شان. محلی که بدون تردید پر از دحام‌ترین بازار کابل برای فروش سبزی و میوه می‌باشد. در میان همه‌ی گندنه و گچالو بیشترین فروش را دارند. زردک قدرتمند است. زردک سرشار از فولات است و همچنین دارای ویتامین‌هایی مانند ویتامین E، C، B، K است که برای سلامتی ما بسیار مفید می‌باشد.

زمان کاشت زردک ریشه زردک نسبت به سرما و خنکی

نظر به روایت چندین تن از مشتریان و فروشنده‌گان سبزیجات، گندنه و کچالو بیشترین فروش را در میان سبزیجات دیگر دارند. آنان می‌گویند که این دونوع سبزی

را به خاطر فرنگی دارند که از گذشته مانده، مردم بیشتر به منظور پختن بولانی برای زمان افطار می‌خزند.

گلنیز از کراچی‌دارانی است که بخشی از فروشات روزانه‌اش را حکایت کرد. او گفت: «روزانه بیش از ۵۰ تا ۶۰ دسته گندنه فروش داریم، در حالی که در روزهای دیگر حدود ۲۰ تا ۳۰ دسته سبزیجات دیگر فروشات می‌باشد. می‌برم خانه تا از گندنه در تهیه بولانی نیز سبزی در بین بولانی بولانی بیشتر است. زمان کاشت زردک ریشه زردک نسبت به سرما و خنکی

وی هم‌چنین افزود: «صبح وقت می‌رویم گندنه را از مارکیت تهیه مسکن خرید می‌کنیم، روزانه حدود ۸۰ تا ۱۰۰ دسته

ختیخ کې د شفتالو بې ساری حاصل

نورالله پمن
خبریال

شوي دي، چي له دي ڈلي ۵۵۰ جريبه يې په حاصل حاصل ورکوي او بازار ته وراندي کپري.

نړدې زر متريک ټنه حاصل راتبول شي. بزگروته عامه پوهاوی ورکول، د ناروغيو میخانيکي مخنيوي،

د ننګرهار او کونړ تر خنګ لغمان هم د کرنیزو توکو او مبسوود توکي، چي ددي ولايت د شفتالو حاصلات زيات شوي

عوامل دي، چي دکابل سيند ترخنګ د الینگار او الیشنگ سيندونه او پر وخت بازار ته وراندي کولو ته چمتو شوي دي.

زيارت ګل د ننګرهار ولايت د کامي ولسوالي د شفتالو بنونو هم وخت نا وخت په خورا مستي سره بهيريو او د دي

ترخنګ ګن شمېرکوچني اوغت کاريزنونه، سربندونه هم لري، د اوبو د پراخو او بډایه زېرمونه په درلودلو سره ددي

ولايت دېږي خلک په کرنه اومالداري بوخت دي. دامهال په ياد ولايت کي دکرنې وزارت او بډېږي

همکارو پروژو په مرسته د ګن شمېر بنونه په کول، بزگروته عامه پوهابوی ورکول، د ناروغيو میخانيکي مخنيوي، موسمي

ورېښتونه، له بنونو خنګ په فني توګه خارنه او ساته او د کرنې رياست د همکاريوله کبله حاصلات زيات او دېږي

بنونه جور شوي چي د توکيد کچه به يې د اتكل له مخي شادرېږي. د لغمان د کرنې، او بولګولو او اومالداري رياست وايي،

چي د لغمان ولايت په ۴۶۰ جريبه څمکه د شفتالو چنې رياست د همکاريوله کبله حاصلات زيات او دېږي

بنونه جور شوي چي د توکيد کچه به يې د اتكل له تري صادرېږي. کال په پرتله زياتوالی پکې راغلې دي.

د لغمان ولايت د کرنې رياست په وينا دا مهال په دې

لايت کي د شفتالو د ګن دولونو له ڈلي يې فلوريدا

کينګ، فلاګولډ، ايړلي ګرونډ، زوردرس الماني او مايو

کراسټ مشهور دي، چي دېږي بنونه يې په مهترلام او

قرغيو ولسواليو کي جور شوي دي. دننګرهار د کرنې اداره هلي خلپي کوي، چي د ننګرهار

کورني محصولات پياوري کپري، بزگر په پښو دروي او دېږي

بنونه دود شوي، چي هم نسه حاصلات ورکوي او هم

يې ونې زر مېوه نيسې، چي له هفې ڈلي ننګرهار،

کابل، فارياب، هلموند، کندهار، میدان وردګ، بدخشان،

بغلان، بلخ، کندز او پروان هغه ولايتونه دي، چي د

شفتالو دېږي بنونه په کې جور او دېږ حاصلات له همدغو ولايتونه راتولېږي.

د کونړ د کرنې، او بولګولو او اومالداري رياست وايي، چي

دېږي ولايت په یوزرو ۱۰۰ جريبه څمکه د شفتالو بنونه جور

ننګرهار، کونړ او لغمان د هې بواسد په ختيخ کې پروت هغه ولايتونه دي، چي د بېلاپېلو مېوو په خانګړي ډول، د شفتالو د ودې او تولید لپاره مناسب اقلیم، د پام ور کرنې زې، چي د پرمانيه او بډېږي په درلودلو سره يې دېږي خلک په کرنې،

بنوالي او مالداري بوخت ساتلي دي، چي په ګن شمېر کرنې توکي، غالې، داني، او ارزښتاک تولیدات لري.

د کرنې، او بولګولو او اومالداري وزارت د هې بواسد په ولايتونه کي د بنوالي د پراختيا په پار ګن ارزښتاک پروګرامونه او اغېزمې برنامې په بېلاپېلو وختونه کي بنوالي سره یو خاي پلي کپري دي، چي ورسه په هې بواسد کې ورخ تر بلې کي يې د بنوالي چارې پراخې، د حاصلاتو کچه لوره او په ترڅ کي يې د بنواليو ته د ګتمې وقې او د کار کولو زمينه برابره شوي دي.

د کرنې وزارت د هې بواسد په خينو ولايتونه کي د نورو ګنو مېوو تر خنګ د شفتالو عصری بنونه جور کپري، چي موخه يې له دي لاري د بنوالي پراختيا، د تازه مېوو دودول او د حاصلاتو کچه لورول دي.

د هې بواسد ختيخ ولايتونه د بنوالي لپاره خورا بشه او متنوع اقلیم لري، چي له هفې ڈلي يې د شفتالو کړې او تولید لپاره مساعد چاپېږیال خپل کپري دې او ورخ تر بلې يې د شفتالو بنونه زيات او د حاصلاتو کچه مخ په لورې دې.

د هې بواسد په ختيخ کې پروت هميشه بهار ننګرهار هغه ولايت دې، چي د کال په ټولو فصلونه کي يې تازه مېوی او سابه د هې بواسد تر بازارونو او مارکېټيونو رسېږي.

د ننګرهار د کرنې، او بولګولو او اومالداري رياست او همکارو پروژو له خوا په دې ولايت کي د نورو بېلاپېلو په خانګړي توګه د ستروسو کورني مېوو د بنونه تر خنګ د شفتالو بنونه هم جور شوي دي، چي یوشمبر يې دا مهال په حاصل راغلي او یوشمبر نور يې په راتلونکې کالونو کي په حاصل راخې.

د ننګرهار د کرنې او بولګولو او اومالداري رياست خايي چارواکي وايي، چي د شفتالو د نويو بنونه حاصل ته راسېدل، د ناروغيو پروخت مخنيوي او جدي پامرنه دې لامل شوي، چي د شفتالو د حاصلاتو کچه لوره کپري، چي دې پر تله يې سر کال د حاصلاتو کچه د پام ور زيات شوي دي.

د ننګرهار د کرنې رياست چارواکي وايي، چي ددي ولايت په ۶۹ جريبه څمکه په ۱۵ ولسواليو کي شاوخوا په درې زره او د شفتالو بنونه جور شوي دي، چي له دې ڈلي یوزرو ۸۷۰ جريبه يې په حاصل راهې، چي د اتكل له مخي به خه باندې پنځه زره او ۵۰۰ تنه د شفتالو حاصلات راتبول شي، چي له امله به يې شاوخوا درې زره کسانو ته په مستقیم او غېږي مستقیم ډول کاري فرصت هم برابر شي. د ننګرهار بهسود، کامه، کوز کونړ، سره روډ، شبزاد، اچين، بتې کوت، لعلپوره، خوريانې، چپرهار، ګوشته، روډات، دره نور، کوت او مومندري هغه ولسوالي دې، چي د شفتالانو ګن شمېر بنونه پکې کرل شوي دي.

په ننګرهار کي د شليل، ايړلي ګریند، فلاوايت او فلاګولډ نوعه شفتالان کرل شوي، چي د شليل او ايړلي ګریند ډول

مركز القاح مصنوعی «نسل گیری» گاوهای فعالیت‌های مرکز القاح مصنوعی بینی‌حصار

دکتر احمد رسول رسولی
مدیر عمومی القاح مصنوعی - بینی‌حصار

آمریت انکشاف نسل گیری ۰۰۰۱ از مدیریت‌های عمومی (القاح مصنوعی، منابع جنیتکی و سیستم‌های نسل گیری) می‌باشد که در کمپوند نسل گیری واقع بینی‌حصار موقعیت دارد.
بخش القاح مصنوعی آمریت انکشاف نسل گیری به اثر سعی و تلاش متخصصین مربوطه در سال ۱۳۳۷ در چوکات وزارت زراعت و مالداری آن وقت تأسیس و به فعالیت آغاز کرد.

متاسفانه بعد از تحولات دهه‌ی هفتاد، تمام تجهیزات و فعالیت‌های آن از بین رفت.
در سال ۱۹۹۸، خوشبختانه به کمک و همکاری سازمان خوارکه و زراعت ممل متحدد، ۰۰۰۱، طبیق القاح مصنوعی گاوهای شکل سیمین مایع و منجمد در مرکز و یک تعداد ولایات شروع به فعالیت نمود. قابل تذکر است که سپرمنجمد در آن زمان از خارج کشور وارد می‌گردید.

در سال ۲۰۰۵، به کمک مالی دفترهای دولت فرانسه برای وزارت زراعت، آبیاری و مالداری، اولین بار تجهیزات منجمد ساختن سپرمنجمد در لبراتوار گذرگاه نصب و منتاز گردید که در سال ۱۳۹۶، لبراتوار مذکوره از گذرگاه به کمپوند نسل گیری واقع بینی‌حصار به کمک مالی دفتر فرانسه اعمار و بازسازی گردیده است، انتقال شده و هشت بُقه گاو نسلی خارجی از نسل‌های جرسی، مونت بلیارد، برانسویس و هلشتاین فریز خردباری و به این مرکز انتقال شدند.

در این کمپوند ۱۷ بُقه گاو نسلی از نسل‌های هلشتاین فریز، جرسی، برانسویس و مونت بلیارد موجود بوده که ۱۶ راس آن فعال و هفت‌های سپرمنجمد که تکنیشن‌های می‌گیرد و بعد از آن‌ها سپرمنجمد از پروسس به تکنیشن‌های القاح مصنوعی ۲۵ ولايت کشور توزیع می‌گردد.

در سرتاسر کشور به تعداد مجموعی ۴۱۸ استیشن القاح مصنوعی به طور سیار و ثابت موجود بوده که توسط تکنیشن‌های سکتور خصوصی و دولتی فعالیت‌های القاح مصنوعی گاوهای به پیش برده می‌شود.

اهداف کلی:

✓ بلند بردن سطح تولید و باروری حیوانات بومی از طبیق نسل گیری و اصلاح نسل به منظور رشد اقتصاد و مصوبنیت غذایی با درنظر داشت حفظ محیط‌زیست در افغانستان می‌باشد.

✓ ترویج سیستم‌های نوین نسل گیری حیوانات.

✓ بلند بردن ظرفیت و پوتانسیل جنیتکی حیوانات محلی.

✓ اصلاح نسل گاوهای شیری با میتوود القاح مصنوعی.

✓ جلوگیری از امراض سیستم تناسلی گاوهای درساح.

✓ ایجاد ریکارد منظم نسل گیری در کشور.

فعالیت‌های انجام شده در سال ۱۳۹۹ کمپوند

- ✓ تولید و پروسس ۲۷۱ هزار و ۴۴۶ دوز سپرمنجمد نسل گاوهای داخلی و خارجی در لبراتوار پروسس سپرمنجمد.
- ✓ توزیع ۲۴۷ هزار و ۲۳۴ دوز سترهای سپرمنجمد داخلی و خارجی برای تکنیشن‌های دولتی و سکتور خصوصی مرکز و ولایات کشور جهت اصلاح نسل گاوهای.
- ✓ القاح نمودن ۱۹۷ هزار و ۷۸۷ گاو در مرکز و ولایات کشور.
- ✓ تولد ۱۲۸ هزار و ۵۶۱ گوساله اصلاح شده در مرکز و ولایات کشور.
- ✓ آموزش فنی و مسلکی بیش از بیست نفر از کارمندان مرکزی و ولایتی.
- ✓ تریننگ و بازدید محصلین پوهنحی‌های و ترنری، زراعت و انسټیتویت‌های زراعتی مرکز و ولایات کشور از کمپوند نسل گیری.
- ✓ انتخاب، تربیه و پرورش پنچ گوساله نر نسلی از فارم بینی‌حصار جهت اصلاح نسل گاوهای.
- ✓ اعمار و بهره‌برداری سپردن شش استیشن القاح مصنوعی در ولایات کابل، کنر، بدخشان، تخار و هلمند به ارزش بک میلیون و ۲۰۰ هزار افغانی از بودجه انکشافی سال ۱۳۹۹.
- ✓ فعال ساختن سیستم (RMIS) و توزیع تعرفه آنلاین جهت انتقال پول به حساب دافغانستان بانک.
- ✓ عاید ۱۷ میلیون و ۴۱۵ هزار و ۲۰۰ افغانی از درک فروش سپرمنجمد و انتقال آن به حساب واردات دولت.
- ✓ تهیه و خریداری ۲۳ قلم تجهیزات لبراتوار به مبلغ یک میلیون و ۹۶۵ هزار افغانی از بودجه انکشافی سال ۱۳۹۹.
- ✓ پرورش و نگهداری ۲۲ بُقه گاوهای نسلی در کمپوند نسل گیری.
- ✓ توزیع و تمدید اجزاء نامه فعالیت

می‌گردد.
به هر تعداد سترا که ماشین اسپکترو فوتو متر حساب نمود به همان تعداد سترا خالی پرنت می‌گردد که نمبر بُقه گاو، تاریخ تولید و موقعت لبراتوار شامل پرنت می‌باشد.

پرکاری و پرس Filling و Sealing در داخل کابین +۴ درجه سانتی گراد می‌باشد سترا در انتقال دهنده یا career که ظرفیت صد سترا دارد پرکاری و پرس شده و بعداً در رگ یا چوکات‌های فلزی گذاشته شده و در کابین مدت سه ساعت در درجه حرارت +۴ سانتی گرید قرار داده می‌شود تا درجه حرارت آن به +۴ درجه سانتی گرید پایین بیاید.

ماشین فروزنگ ابتدا به درجه حرارت +۴ درجه سانتی گرید توسط کنترول کننده کمپیوتری پایین آورده شده بعداً سترهای پُرشده را در داخل آن قرار داده و در موجودیت نایتروجن مایع در مدت ۷ دقیقه به ۱۴۰ درجه سانتی گراد منجمد می‌شود. بعداً در بین گلبلیت‌ها حاوی نایتروجن مایع در درجه حرارت ۱۹۶- در بین کاتینرهای ذخیره با موجودیت نایتروجن مایع در ۱۹۶- نگهداری می‌گردد.

پروسه توزیع و انتقال سپرمنجمد به استیشن‌های القاح مصنوعی مرکز و ولایات: نمایندگان استیشن‌های مرکز و ولایات از بخش‌های سکتور دولتی و خصوصی به مرکز معرفی و بعد از اخذ تعریفه آنلاین و تحویلی پول آن در بانک مرکزی و یا بانک‌های خصوصی به حساب واردات دولت تحویل و در مقابل آبیز بانکی سپرمنجمد توزیع گردیده و در کاتینرهای ساحری در موجودیت نایتروجن مایع انتقال می‌گردد.

القاح مصنوعی برای ۱۳۰ نفر تکنیشن القاح مصنوعی. ترتیب و بازنگری طرز العمل انکشاف نسل گیری.

تهیه مواد خوارکه مطابق لایحه «علوفه و مواد کائسترنیت» برای بُقه گاوهای نسلی.

تولید ۱۲۰ کود حیوانی از بُقه گاوهای نسلی.

تغذیه بُقه گاوهای نسلی کمپوند نسل گیری مطابق لایحه خوارکه:

لایحه خوارکه تابستانی به اساس وزن زنده:

لایحه خوارکه زمستانی به اساس وزن زنده:

بیده خشک رشته تازه

بیده خشک بیده سفید

کاه سفید مواد کائسترنیت (جو، جواری، سایابین، کنجره، نمک، مواد معدنی، روغن، سبوس)

تخم مرغ میوه کنجره، نمک، مواد معدنی، روغن، سبوس)

لایحه خوارکه زمستانی به اساس وزن زنده:

بیده خشک بیده سفید

کاه سفید مواد کائسترنیت (جو، جواری، سایابین، کنجره، نمک، مواد معدنی، روغن، سبوس)

تخم مرغ میوه کنجره، نمک، مواد معدنی، روغن، سبوس)

زدک لایحه خوارکه زمستانی به اساس وزن زنده:

بیده خشک بیده سفید

کاه سفید مواد کائسترنیت (جو، جواری، سایابین، کنجره، نمک، مواد معدنی، روغن، سبوس)

تخم مرغ میوه کنجره، نمک، مواد معدنی، روغن، سبوس)

پروسه منجمدسازی سپرمنسل گاوهای نسلی در لبراتوار

در قدم اول یک قطره سپرمنسل خالص را در

تحت مایکروسکوپ معاینه کرده اگر تحرکات

آن خوب بود پروسس آغاز می‌گردد و اگر

تحرکات مطلوب نداشت استفاده نگردد و دور می‌گردد.

مقدار ۴۰ مایکرون سپرمنسل خالص به همراه

۳۹۶ مایکرون محلول سودیم کلوراید در

داخل cell در ماشین سپکتروفتومتر گذاشته

شده که غلظت سپرمنسل خالص نسلی

هر دوز، تعداد دوز و مقدار دایلوجن تثبیت